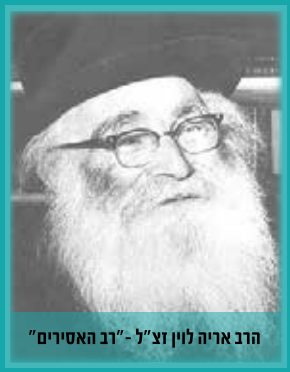

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

ט' כסלו תשפ"ג

גליון מספר 282

פרשת ויצא

דרך חיים

"וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש. ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים: והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח כ-כב). הספורנו מפרש כי באם ינהג ה' עימו כך שיהיה לו כדי חייו, בלא עניות ובלא חלאים, אז יעבור בביקורת מידת הדין, "אז יהיה ה' לדיין אם לא אעבדהו בכל כחי... כלומר הנני מקבל עלי מעתה שהאל יתברך המרחם יהיה לי לאלהים ויתנהג עמי במדת הדין". משמע שיעקב התנה תנאי שאם לא יהיה לו לחם לאכול ובגד ללבוש לא יהיה חייב לעבוד את הקב"ה במידת הדין, הקב"ה לא יוכל לדון אותו. והדבר לא מובן, הבחיר שבאבות אומר כי מתנה הוא את זה שלא יעמוד בנסיון, בעוד בני בניו עתידים לעמוד בכל הנסיונות ולעבוד את הקב"ה על אף עניותם ויסוריהם.

אנחנו רואים את גדולי ישראל שנהגו אחרת, ומסרו עצמם לעבודתו יתברך אף שחיו בעניות וקושי נורא. מצאנו בגמרא את רבי אלעזר בן פדת שעסק בתורה גם בלא בגד ללבוש (עירובין נד:), והיה חי בדלות נוראה עד שגם אחר הקזת דם לא היה בידו דבר מה לאכול עד שאיבד את הכרתו (תענית כה.), עד שנהיה ל'מרא דארעא דישראל'. זהו "באהבתה תשגה תמיד", התמסרות אל התורה גם כאשר אין ביד האדם מאומה בביתו. וכמותו מצינו אצל ר' יהודה, רבא ועוד רבים מגדולי עולם. כיצד אם כן יעקב אבינו מתנה את עבודת ה' בכך שהקב"ה יספיק לו כל צרכיו?

מסופר על הדברי חיים מצאנז שעמד בחלון חדרו וראה יהודי עובר ברחוב, הוא קרא לו. אותו יהודי נכנס לביתו של ר' חיים בדחילו ורחימו, ששאלו: 'אמור נא, לו אתה הולך ברחוב ומוצא ארנק מלא בכסף, אתה מביט סביב ואין איש. מה תעשה?'. ענה האיש: 'אמהר להשיבו לבעליו, ואם לא אדע מי הוא אפרסם שמצאתי ארנק כדי שיבוא בעליו ויתן סימנים'. 'טיפש אתה', אמר הדברי חיים, 'עמוד והמתן כאן בצד'. שוב ניגש אל החלון ואותת ליהודי נוסף להיכנס לביתו, עד ששאלו את אותה השאלה. ענה היהודי השני: 'רבי, צאנז היא עיר שרובה נכרים, המוצא בה אבידה הרי היא שלו, שכן התייאשו הבעלים. הלוואי וכך יהיה, אם אמצא ארנק מלא מטבעות אוכל לפרוע את חובי'. 'רשע אתה', השיבו הרבי, 'עמוד בצד'. ושוב פנה ליהודי שלישי ושאלו את אותה השאלה, ענה היהודי: 'אם הרבי היה שואל מה צריך לעשות הייתי עונה כי עליי לאתר את בעל האבידה ולהשיבו לו. אך הרבי שאל מה הייתי עושה לו כך היה קורה לי, וזאת אין אני יודע, שמחד היצר הטוב היה אומר לי להשיבו, ואילו היצר הרע היה מתחיל להורות לי סיבות להיתר- 'עיר שרובה נכרים', 'שלך קודם לשל כל אדם', 'אל תחמיר על

המשך בעמוד הבא

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: office@ish-tsadik.org.il | אתר: www.ish-tsadik.org.il

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

חשבון ילדיך' ועוד ועוד. אין אני יודע יד מי תגבר - יד היצר הטוב או יד היצר הרע'. 'אתה חכם', הפציר הרבי, 'ולו הייתה באה ההתמודדות אתה היית מחזיר אותה - כי אתה מתכונן לקראת אותה התמודדות, מה שאין כן שני היהודים האחרים אין הם מתכוננים לאותה התמודדות ולאותו אתגר'.

זו כוונת יעקב אבינו ע"ה. יעקב טוען כלפי הקב"ה, כי עד עתה ספון הייתי בבית אבא, למדתי תורה אצל שם ועבר, היה לי לחם לאכול ובגד ללבוש. הייתי לאיש תם, אדם מושלם, ולכן יודע אני כי אם הלאה יהיה לי כדי חיי אוכל להמשיך בעבודתי הרוחנית כפי שעושה אני עתה. אך אם לא, כך שאקלע לנסיון, איני יודע מה יעלה בגורלי, משום שמצב זה יביא להתגוששות בין שני יצריי, ואין אני יודע מי מהם ינצח את השני. כך אמרו חכמינו (סנהדרין קז.): "אמר רב יהודה אמר רב: לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון, שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל". אם יעקב חשש כל כך מלהגיע לידי נסיון, ועוד דוד המלך שמי גדול לנו כמותו נכשל - אנו על אחת כמה וכמה יש לנו להיזהר מהנסיונות.

שבת שלום!

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** office@ish-tsadik.org.il | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

גברת עליזה שורץ, שהייתה מבאי ביתו של ר' אריה, הפצירה בו שיכבדה בהגעה לטכס נישואיה. התנצל ר' אריה בפניה על שאינו יכול למלא משאלתה באשר כוחותיו אינם עימו. אף הוסיף ואמר לה: "והרי אף לחתונת נכדי, שנערכה בשבוע החולף לא הלכתי..."

השיבה לו: "ומה הראיה, ר' אריה, והרי כבתך אני. ולשמחת בניך לא הלכת?!". השיבה ר' אריה: "נצחתיני בתי...", ועשה מאמץ רב כדי ליטול חלק בשמחתה.

(איש צדיק היה עמוד 95)

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

ימי החנוכה הקדושים קרבים ובאים לפנינו. ניגע מעט בהלכות מקום הדלקת החנוכיה.

אומר מרן השו"ע (או"ח תרעא ה): "נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לרשות הרבים מבחוץ. אם הבית פתוח לרשות הרבים, מניחו על פתחו; ואם יש חצר לפני הבית, מניחו על פתח החצר; ואם היה דר בעלייה שאין לו פתח פתוח לרשות הרבים, מניחו בחלון הסמוך לרשות הרבים; ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה, מניחו על שלחנו ודיו". עיקר מצות נר חנוכה הוא פרסום הנס, שזכינו לנס הנצחון - מעטים ניצחו מרובים, וגם נס מציאת פך השמן. כשאפשר עושים פרסום הנס לכולם לכיוון רשות הרבים, וכשאי אפשר עושים פרסום הנס לבני הבית. כיום הרי אין שום לשש ופחד הגויים ב"ה, אם כך חוזרת התקנה הראשונה שהחובה היא להדליק דווקא בפתח הבית או בחלון הפונה לרה"ר. אולם חסידים נהגו גם בזמננו להדליק בתוך הבית ליד הדלת, משום שאפילו שאין סכנה הדבר כבר נשאר כמו שהיה בזמנים שהייתה סכנה, כפי שכתוב במפורש בראשונים (בעה"ט י דברות חנוכה, או"ז הל' חנוכה סי' שכג). והוסיפו סימוכים לדבר שגם משום קור ורוח (ערוה"ש תרעא כד) או חשש של גניבה (ד"מ סק"ט מרבנו ירוחם) יש מקום להקל להדליק בתוך הבית. ועל פי הסוד יש עומק גדול בדבר המנהג של הדלקה בתוך הבית סמוך לדלת, לכן אלו שנוהגים כך גם היום בתוך הבית יש להם סמך גדול וימשיכו במנהגם, כמו שהרחיב הגאב"ד המנח"י (ח"ו סי' סו). כשלאותם שנוהגים כך יש הקפדה להדליק דווקא מול המזוזה בפתח ולא בחלון שפונה לרשות הרבים, כמו שכתב בסידור רבי אשר בשם האריז"ל.

אולם עבור אלו שנוהגים כפסק מרן יש להכריע כיצד ינהגו בבית פרטי ובבית משותף.

בבית פרטי פסק מרן השו"ע עפ"י דברי הגמרא - יניחו בפתח הבית, ואם יש חצר לפני הבית ידליק בפתח החצר שפונה לרה"ר. זאת אומרת, בית שיש לו יציאה היישר לרשות הרבים מדליקים בדלת של היציאה, ובית פרטי שיש לו חצר לפני הבית מדליקים בדלת שיוצאים דרכה מהחצר לרשות הרבים ולא בדלת הבית שממנה יוצאים לחצר. אולם כיום השתנו הדברים, ואופן השימוש בחצר הקדמית הוא עבור גינה, גינת משחקים או סתם מעבר, ולכן לדעת מרן החזו"א (אז נדברו ח"ה סי' לט) גם כשיש חצר קדמית מקום העמדת החנוכיה הוא בפתח שפונה אל החצר ולא בפתח החצר שיוצאים ממנו אל הרחוב. זאת כמובן בתנאי שיראו את הנרות, כי אם דלת החצר סגורה או שיש חומות גבוהות לא הועלנו מאומה, שכן

המשך בעמוד הבא

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

אין פרסום הנס. אולם ידועה דעת הרב מבריסק זצ"ל, שגם כיום צריכים להדליק בפתח הבית ממש, וכפי שרואים רבות שכך נוהגים יראים ושלמים.

בבית משותף דעת הגרי"ז להדליק בכניסה לחדר המדרגות, גם אם יהיו הרבה חנוכיות בכניסה, שהרי יש היכר לכך שכל שכן ושכן הדליק חנוכיה. אולם מרן הרב וואזנר (שבה"ל ח"ז סי' פד) הכריע להדליק בחלון הפונה לרשות הרבים, כי לדעת מרן החזו"א אין היכר לבני הבית, ולכן יש להפריד כך שכל שכן ידליק לחוד, וזה נעשה על ידי מה שמדליקים בחלון הבית. לכן למעשה כל אחד יעשה כמנהגו.

היכן נדליק חנוכיה כשהחלון גבוה מהרחוב יותר מעשרים אמה (כעשרה מטרים, קומה שלישית ומעלה). הרי לימדונו רבותינו שנר חנוכה שהדליקו אותו מעל עשרים אמה לא יוצאים בו ידי חובה, כי לא שולטת בו העין. ובכל זאת בזמננו הדבר לכתחילה, כפי שהורה השבה"ל, משום שיש חלונות ממול ויש למי לפרסם את הנס (שבה"ל ח"ד סי' סה). ואין זה משנה אם הבית שממול נמצא במרחק גדול מהבית שלי, העיקר שכהאנשים שדרים שם יוצאים למרפסת או מסתכלים מבעד לחלון יכולים הם לראות את הנרות שלי בראיה פשוטה ורגילה (שבה"ל שם). עוד יש להעיר, שכדאי להדליק את החנוכיה בצד ימין של החלון, כי דווקא בפתח מדליקים מול המזוזה בצד שמאל, אולם בחלון נעדיף את צד ימין.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | שמעתי הקלטה של הרב שאסור להוסיף מים ליין ההבדלה, אפשר בבקשה מקור לדבר?

תשובה | מעיקר הדין כתב מרן המ"ב (סי' רצו) שמותר לתקן את היין עם מים, אבל האר"י הקדוש (שער הכוונות, ופע"ח שער ח"י פכ"ד) הזהיר שלא לעשות זאת, כי המיתוק של הגבורות - היין במוצאי שבת נעשה על ידי ההדסים - תפארת, ולא על ידי מים - חסד.

שאלה | מדוע לא מנחמים אבלים כיום בשבת, הרי מרן (סי' רפז) כתב שאפשר לנחם?

תשובה | כבודו צודק, אבל כפי שכותב ערוה"ש (שם ס"ג) שכיום הדבר לא נהוג. וגם אם מנחמים מנחמים בנוסח שונה, כפי שכותב מרן המ"ב (שם סק"ג): "שבת היא מלנחם ונחמה קרובה לבוא". אבל ראיתי באחרונים שאם הדבר יגרום נחת-רוח לאבל מותר לנחמו כרגיל. העיקר שהניחום לא יגרום לבכי.

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים לילדים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שלום ילדים, מה שלומכם? איך אתם מרגישים?

אחרי שקיבלנו ברכה מיצחק, השבוע נחלום חלום שיגיע עד השמיים. מוכנים? מתחילים...

אחרי יום מלא חוויות עם חברים ומשפחה, בלימודים, בבית, בדרכים, מגיע שוב הלילה ואנחנו מתחילים להתכונן לזמן מופלא. אנחנו שמים על עצמנו בגדי שינה, נכנסים למיטה, עטופים בשמיכה, ואם ממש נרצה, נוכל להרגיש איך הגוף שלנו מצליח להירגע, הידיים והרגליים נחים מכל התנועה שהייתה להם במהלך היום, גם הראש פתאום קל יותר. אחרי קריאת שמע שעל המיטה, אפשר לתת למחשבות נעימות להיכנס, להיזכר ביום שעבר, על מה שנרצה שיקרה מחר, עד שהעיניים נעצמות ולפעמים אנחנו זוכים וחולמים חלומות.

קרה לכם שקמתם בבוקר ונזכרתם שחלמתם חלום?

איזה חלום אתם זוכרים?

מה אתם חולמים להיות כשתהיו גדולים?

יעקב אבינו יוצא מבאר שבע, הולך לדרכו למסע ארוך אחרי שיצא מביתו, בורח שלא יפגעו בו, למקום שהוא לא מכיר. אחרי הליכה ארוכה, יעקב כל כך התעייף מהדרך שהוא רק ביקש להניח את הראש ונרדם על אבנים. המדרש מספר שהאבנים כל כך התרגשו שכל אחת מהן רצתה שיעקב ישן עליה. מעניין על מה יעקב ישן בבית שלו, כל לילה, במיטה שלו. ממה לדעתכם היו הכרית והשמיכה, בימים ההם, של אבותינו?

אחרי שיעקב נרדם, התגלה לפניו חלום מדהים. סולם מיוחד שמתחיל מהאדמה ומסתיים בשמיים. זה בטח היה סולם ממש ארוך שעבר בתוך הענים ומה אתם חושבים, יעקב טיפס בסולם עד השמיים? הוא חלם שמלאכים עולים ויורדים בו וה' יחד איתו, שומר עליו ואומר לו שהכל יהיה בסדר, הוא לא יעזוב אותו, בדיוק כמו שהיה עם אברהם ויצחק אבינו. ה' מוסיף ומבטיח ליעקב שיהיו לו הרבה ילדים ודברים טובים יקרו לו בהמשך הדרך. איזה חלום מרגש. יעקב מתעורר ומתרגש מאוד מהחלום. הוא ממשיך במסע עד חרן למשפחה של בני דודים שלו, שם פוגש את רחל אמנו. מה אתם חושבים, החלום המתוק של יעקב התגשם?

משחק החלומות

משימה: יושבים במעגל או סביב השולחן. בוחרים משתתף שיתאר את החלום שלו בפנטומימה. שואלים את המשתתף הנבחר: "איפה היית בוחר להיות ומה תעשה?" המשתתף מתאר בפנטומימה "הייתי_____ ועשיתי _____" והמשתתפים צריכים לגלות מה החלום. בכל פעם בוחרים משתתף אחר. איזה כיף לחלום חלומות... לפעמים חלומות מתגשמים...

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים לילדים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

סיפור לאורו של ר' אריה

לר' אריה היה פנקס חלומות. איזה מרגש. ר' אריה היה כותב את החלומות שלו בפנקס שהיה לו, בפנקס שמצאו אחרי שנפטר, מצאו בכתב ידו חלומות שלדעתו התגשמו. בפנקס החלומות שלו סיפר ר' אריה על שיחות שהיו לו עם הרב קוק, תפילה עם החזון איש, מפגשים שלו עם אנשים חשובים ורבנים גדולים. בכל פעם שהיה לו חלום שלא היה שמח בו, היה קם בבוקר ומבקש מה' בתפילה מיוחדת בבית כנסת שהחלום יהפוך לטוב.

בהמשך הפנקס, היה רשום חלום אחר של ר' אריה. חלום שהתגשם. ר' אריה מאוד אהב לעזור, לכל מי שהיה יכול, להקשיב למי שצריך, לבקר חולים, לעודד אסירים בבית הסוהר. ר' אריה רצה לעזור במיוחד לילדים שלהורים שלהם אין כסף. באותו פנקס רשם ר' אריה על כספים שקיבל מהרב טיקוצ'ינסקי, כסף לצדקה כדי שיתקן נעלים לילדים שאין להורים שלהם כסף. ר' אריה רשם את שמות הילדים שקיבלו את אותו כסף לתיקון הנעלים כדי שכל הכסף שקיבל לצדקה יעבור לילדים שצריכים נעלים.

אם היה רואה ילד עם נעליים קרועות, היה מביא לו את אותו כסף ביד ומבקש ממנו שילך עם אבא שלו לקנות נעלים חדשות. לילד אחר רצה לעזור מבלי לפגוע באבא שלו, שאולי ייעלב ממתנה כזו, אז היה שולח איתו את הכסף כפרס על הצלחה במבחן.

ילדים יקרים, דרך יעקב אבינו ור' אריה זכינו לראות שחלומות מתוקים מתגשמים, כמו שה' בירך את יעקב ואנחנו עד היום איך החלום של יעקב אבינו ממשיך איתנו. וזכינו לשמוע על החלומות המתוקים של ר' אריה. יהי רצון שנזכה גם שכל משאלות הלב המתוקות שלנו יתגשמו לטובה

שבת שלום!